

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**
SA EXAM
PAPERS

basic education

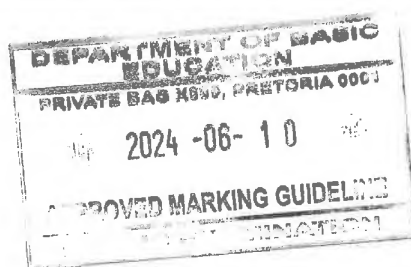
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

VERBRUIKERSTUDIES

MEI/JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 200

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 19 bladsye.

Internal Moderator: *JEBuy*

External Moderators:

S.S. deVilliers

02/06/2024

Brown

02/06/2024

Kopiereg voorbehou

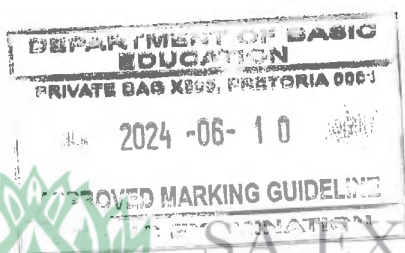
Blaai om asseblief

SA EXAM
PAPERS

AFDELING A: KORTVRAE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	D✓	Onthou, maklik (Verken, bl.167; Suksesvol, bl.185)	(1)
	1.1.2	B✓	Onthou, maklik (Verken, bl.174; Suksesvol, bl.191-193)	(1)
	1.1.3	A✓	Onthou, maklik (Verken, bl.156; Suksesvol, bl.173-174)	(1)
	1.1.4	C✓	Onthou, matig (Verken, bl.162; Suksesvol, bl.178-179)	(1)
	1.1.5	C✓	Verstaan, maklik (Verken, bl.98; Suksesvol, bl.118)	(1)
	1.1.6	A✓	Toepassing, moeilik (Verken, bl.103; Suksesvol, bl.123)	(1)
	1.1.7	B✓	Verstaan, matig (Verken, bl.80-82; Suksesvol, bl. 94-96)	(1)
	1.1.8	D✓	Onthou, maklik (Verken, bl.93; Suksesvol, bl.113)	(1)
	1.1.9	C✓	Onthou, maklik (Verken, bl.105; Suksesvol, bl.127)	(1)
	1.1.10	B✓	Onthou, maklik (Verken, bl.83; Suksesvol, bl.97)	(1)
	1.1.11	B✓	Toepassing, matig (Grade 11)	(1)
	1.1.12	D✓	Toepassing, matig (Grade 11)	(1)
	1.1.13	C✓	Verstaan, maklik (Verken, bl.51; Suksesvol, bl.54)	(1)
	1.1.14	C✓	Onthou, maklik (Verken, bl.144; Suksesvol, bl.158)	(1)
	1.1.15	A✓	Verstaan, maklik (Verken, bl.143; Suksesvol, bl.152)	(1)
	1.1.16	B✓	Onthou, maklik (Verken, bl.16; Suksesvol, bl.22)	(1)
	1.1.17	D✓	Onthou, maklik (Verken, bl.35; Suksesvol, bl.35)	(1)
	1.1.18	A✓	Onthou, maklik (Verken, bl.13; Suksesvol, bl.19, CAPS)	(1)
	1.1.19	B✓	Verstaan, matig (Verken, bl.26; Suksesvol, bl.26)	(1)
	1.1.20	C✓	Verstaan, maklik (Verken, bl.35; Suksesvol, bl.34)	(1)

Verbruikerstudies

3

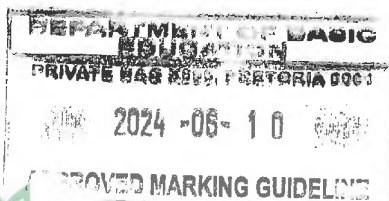
DBE/Mei/Junie 2024

SS/NSS – Nasienriglyne

- 1.2 1.2.1 C✓
 1.2.2 F✓
 1.2.3 B✓
 1.2.4 G✓
 1.2.5 A✓ (5)
Onthou, maklik (Verken, bl.163-165; Suksesvol, bl.181-183)
- 1.3 1.3.1 Klassieke (mode)✓
 1.3.2 (Mode) neigings✓
 1.3.3 (Mode) gier✓ (3)
Onthou, maklik (Verken, bl.49-51; Suksesvol, bl.51-53)
- 1.4 1.4.1 D✓
 1.4.2 F✓
 1.4.3 B✓
 1.4.4 C✓ (4)
Onthou, moeilik (Verken, bl.93-94; Suksesvol, bl.113-114)
- 1.5 1.5.1 Winsopslag✓
 1.5.2 Slegste-verkope scenario✓
 1.5.3 Volhoubare winsgewendheid✓
 1.5.4 Kontantvloeiprojeksie/ vooruitskatting✓ (4)
Verstaan, maklik (Verken, bl.35-40; Suksesvol, bl.34-42)
- 1.6 A✓
 D✓
 F✓
 G✓ (Enige volgorde) (4)
Verstaan, matig (Verken, bl.117-118; Suksesvol, bl.137-138)

[40]

Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

AFDELING B: LANGVRAE**VRAAG 2: DIE VERBRUIKER**

2.1 **Noem die rentekoers wat deur die Suid Afrikaanse Reserwe bank gevra word.**

Repokoers✓ (1)
 Onthou, maklik (Verken, bl.166; Suksesvol, bl.184)

2.2 **Gee TWEE voorbeelde van hernubare energiebronne.**

- Sonenergie/son✓¹
- Windenergie/wind✓²
- Hidrokrag/waterenergie✓³
- Bioenergie/ biomassa/hout✓⁴ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.170-171; Suksesvol, bl.191)

2.3 **Verduidelik die volgende met betrekking tot eiendomsbelasting wat deur 'n munisipaliteit gevra word.**

2.3.1 **Wie is verantwoordelik vir die betaling daarvan?**

Eienaars van eiendom/ huiseienaars✓ (1)
 Onthou, maklik (Verken, bl.164; Suksesvol, bl.182)

2.3.2 **Hoe bepaal die munisipaliteit die bedrag wat betaalbaar is?**

Hulle word op die markwaarde✓ van die eiendom en die area waar die eiendom geleë is gebaseer. (1)
 Onthou, maklik (Verken, bl.164; Suksesvol, bl.182)

2.3.3 **Waarvoor word die geld gebruik?**

Dit word vir munisipale dienste✓ aan gemeenskappe wat in die munisipale area woon gebruik. (1)
 Onthou, maklik (Verken, bl.164; Suksesvol, bl.182)

LET WELL: Voorbeelde van basiese en ander dienste kan aanvaar word.

2.4 **Verduidelik hoe 'n huishouding elektrisiteitsverbruik kan verminder wanneer 'n huis tydens die wintermaande verhit word.**

- Gebruik gas/ parafienverwarmers/ kaggel in 'n vertrek in plaas van elektriese verwarmers.✓¹
- Installer 'n sonpaneelstelsel✓²
- Gebruik infrarooi elektriese / lae "watt" verwarmers omdat hulle meer energie-doeltreffend is.✓³
- Maak gordyne en blindings gedurende die dag oop om die son in te laat.✓⁴
- Maak gordyne en blindings vroeg in die dag toe, om te verhoed dat hitte ontsnap.✓⁵
- Verhit slegs die vertrekke wat jy gebruik.✓⁶
- Hou deure en vensters in die vertrek wat jy verhit toe.✓⁷
- Trek warm aan/ gebruik komberse om warm te bly in plaas daarvan om die warmer aan te skakel.✓⁸
- Skakel saans verwarmers af/ skakel verwarmers af indien dit nie gebruik word nie.✓⁹
- Verseël trekke wat deur vensters en onder deure kom.✓¹⁰
- Isoleer die plafon.✓¹¹
- Gebruik 'n warmwaterbottel.✓¹²
- Plaas matte op die vloere.✓¹³

(Enige 5) (5)

Onthou, maklik (Verken, bl.173; Suksesvol, bl.194)

2.5 **Definieer die term grysgoedere/parallele invoere.**

Grysgoedere/parallele invoere is items wat 'n vervaardiger nie in 'n sekere land verkoop wil hê nie✓¹ maar hulle eindig daar op deur ongemagtigde verspreidingskanale✓² en hulle is nie onwettig nie.✓³

OF

Grysgoedere/parallele invoere is goedere wat in 'n land ingevoer word✓⁴ deur nie-amptelike/ongemagtigde verspreidingskanale✓⁵ en hulle is nie onwettige goedere nie✓⁶ en nodige belasting word betaal. (Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Verken, bl.158; Suksesvol, bl.176)

2.6 **Verduidelik wat dit beteken as 'n produk 'n waarborg het.**

'n Produk kan na die verkoper terug geneem word✓¹ vir herstelwerk/ vervanging/ geld terug te ontvang✓² binne 'n gegewe tydperk/spesifieke periode✓³ indien 'n produk nie in werkende toestand bly nie/ nie aan sekere standarde voldoen nie.✓⁴ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.158; Suksesvol, bl.175)

2.7 **Verduidelik die term inflasie.**

- Dit is die styging in pryse van goedere en dienste✓¹ wat oor 'n spesifieke tydperk gemeet word.✓²

OF

- Inflasie is die gemiddelde styging in pryse van goedere✓³ en dienste in 'n jaar.✓⁴ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.167; Suksesvol, bl.184)

Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

2.8 **Vergelyk 'n stokvel met 'n multivlak/stapelvlakbemarkingskema onder die volgende opskrifte:**

Opskrifte	Stokvel	Multivlak/stapelvlak bemarking
Stapelvlak	Dit het nie stapelvlakke nie/ alle lede is gelyk. ✓ ¹	Bestaande lede is op die hoogste vlak/lede met die meeste verkope is op die hoogste vlak/nuwe lede is op die laagste vlak. ✓ ²
Verkoop van produkte	No/ daar is geen verkope van produkte nie. ✓ ³	Ja/ produkte word verkoop. ✓ ⁴
Betaling aan lede	Alle lede ontvang dieselfde bedrag ✓ ⁵ op dieselfde tyd. ✓ ⁶	Lede word volgens hulle verkope betaal. ✓ ⁷

(6)

Verstaan, matig (Verken, bl.161-162; Suksesvol, bl.177-179)

2.9 **Noem DRIE maniere waarin verbruikers kan help om waterbesoedeling te verminder.**

- Gebruik bioafbreekbare wasmiddels. ✓¹
- Moenie onnodige items/stowwe in die opwasbak/toilet/dreineringsstelsel afgooi nie. ✓²
- Gebruik omgewingsvriendelike/veilige skoonmaakmiddels/waspoeier. ✓³
- Moenie plaagdoders/bemestingstowwe/chemiese stowwe oormatig gebruik nie. ✓⁴
- Moenie rommel om riviere en damme strooi nie/tel enige rommel ✓⁵ wat om riviere/damme/strande lê op.
- Moenie riool ✓⁶ in riviere/damme stort nie.

(Enige 3)

(3)

Verstaan, matig (Verken, bl.178-179; Suksesvol, bl.198)

2.10 **Bespreek die negatiewe impak op die plaaslike gemeenskap, van 'n munisipaliteite wat hierdie verantwoordelikheid verwaarloos.**

- Indien paaie nie gebou/in stand gehou word nie affekteer dit die toeganklikheid/toerisme ✓¹ na die gemeenskap.
- Paaie wat nie in stand gehou word nie lei tot agteruitgang/slaggate ✓² wat sal lei tot beskadiging van motoriste se motorbande. ✓³ Motoriste sal meer geld aan die herstel/ aankope van bande moet bestee. ✓⁴
- Ongelukke mag weens gebarste motorbande plaasvind ✓⁵
- Indien stormwater dreinerings nie gedoen word nie/ in stand gehou word nie, mag dit tot oorstromings lei ✓⁶ wat 'n veiligheidsrisiko word vir pad gebruikers ✓⁷ en huise wat langs hierdie paaie gebou is. ✓⁸
- Verstoppe stormwater dreinerings kan 'n gesondheids gevaar/ broeiplek vir knaagdiere word. ✓⁹
- Indien munisipaliteite hulle verantwoordelikhede verwaarloos/ vernalaat mag dit tot gemeenskappe se protesaksies lei. ✓¹⁰
- Indien mangat ("manhole") nie bedek gehou word
- nie kan dit voertuig ongelukke veroorsaak/ mense kan daarin val. ✓¹¹
- Indien munisipaliteite hulle verantwoordelikhede verwaarloos/ vernalaat mag dit veroorsaak dat die waarde van die eiendomme verlaag. ✓¹²

Toepassing, matig (Verken, bl.184; Suksesvol, bl.202, 204-205) (Enige 5)

(5)

2.11 **Analiseer die reaksie van die winkelbestuurder met spesifieke verwysing na die afkoeltydperk en 'n onbillike sakepraktyk.**

- Ben was deur direkte bemarking genader ✓¹ buite die besigheidsperseel ✓² en het nie die transaksie begin/aan die gang gesit nie. ✓³
- Hy het na 'n dag die kragopwekker na die winkel terug geneem ✓⁴ en die kontrak gekanselleer. ✓⁵
- Die wettige afkoelperiode laat Ben vyf werksdae toe om die transaksie te kanselleer ✓⁶ en geld terug te ontvang. ✓⁷
- Die verkoopsman het 'n valse belofte/misleidende inligting/ misverteening van die kragopwekker gegee/gesê dat dit alle elektriese toestelle sal laat werk. ✓⁸ Dit het nie die warmwatergeiser en stoof laat werk nie. ✓⁹
- Die winkeleienaar moes Ben se deposito/of 'n gedeelte daarvan ✓¹⁰ binne sewe besigheidsdae/ vyftien dae ✓¹¹ nadat die kontrak gekanselleer was, terug betaal het omdat Ben die kragopwekker slegs vir een dag gebruik het.

(Enige 8) (8)

Analiserings, moeilik (Verken, bl.157, Suksesvol, bl.173-174)

[40]

VRAAG 3: VOEDSEL EN VOEDING

3.1 Gee DRIE voorbeelde van algemene voedselallergene wat in dierlike produkte gevind word.

- Koeimelk^{✓1}
- Vis^{✓2}
- Skulpvis^{✓3}
- (Hoender) eiers^{✓4}

(Enige 3) (3)

Verstaan, maklik (Verken, bl.79; Suksesvol, bl.92)

3.2 Noem DRIE riglyne vir die bestuur van voedselallergieë.

- Verseker 'n gebalanseerde dieet met genoegsame inname van alle voedingstowwe/ neem aanvullings indien nodig.^{✓1}
- Vermy die voedsel wat die allergie veroorsaak.^{✓2}
- Bestudeer voedsel etikette sorgvuldig om voedsel wat 'n allergeen bevat te vermy.^{✓3}
- Vervang voedsel wat allergieë veroorsaak met soortgelyke voedsel.^{✓4}
- 'n Persoon met allergieë behoort veilige voedsel saam te neem wanneer hulle reis.^{✓5}
- Kelnepersoneel by restaurante behoort van die voedselallergieë ingelig te word/ vra oor bestanddele wat in geregte in 'n restaurant gebruik word.^{✓6}
- 'n Persoon met allergieë behoort altyd die voorgeskrewe medikasie te dra in geval van 'n allergiese reaksie.^{✓7}

(Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Verken, bl.79; Suksesvol, bl.92)

3.3 Noem VIER kenmerke van 'n persoon wat aan anorexia ly.

- Uitermatig ondergewig.^{✓1}
- 'n Beperkte inname van voedsel/ obsessief/ behep met kilojoule inname/ eet baie min.^{✓2}
- 'n Irrasionele/ intensiewe vrees van gewigstoename/ weeg hom/ haarself obsessief.^{✓3}
- 'n Verwonge liggaamsbeeld/ sielkundige versteuring waarin die persoon hulself as oorgewig sien.^{✓4}
- Swakheid.^{✓5}
- Droë bros hare.^{✓6}
- Bros vel^{✓7}
- Koue hande en voete.^{✓8}
- Amenorree/ oorslaan van drie opeenvolgende maandstondes.^{✓9}
- Geheimsinnig oor voedsel.^{✓10}
- Oormatige oefening/ oorbenutting van dieetpille/ urienedreiwere/ lakseermiddels/ enemas om liggaamsgewig te verminder.^{✓11}

(Enige 4) (4)

Onthou, maklik (Verken, bl.82; Suksesvol, bl.94)

3.4 Noem TWEE voordele van die byvoeg van antioksidante by voedsel.

- Preserveer die gehalte van voedsel/ verleng die raklewe^{✓1} van voedsel.
- Voorkom galsterigheid^{✓2} en onaangename smaak en reuk^{✓3} in margarien/ kookolie /koekies/ aartappelskyfies/ sopmengsels.
- Preserveer die kleur van vars gesnyde vrugte en groente/ vertraag ensimatiese verbruining/ voorkom verkleuring in vrugte en groente/ vrugtesap/ gaskoeldrank/ ingemaakte groente/ bevrore vrugte.^{✓4}

(Enige 2) (2)

Onthou, matig (Verken, bl.94; Suksesvol, bl.114)

3.5 Verduidelik hoe gastro-enteritis oorgedra kan word.

- Wanneer 'n besmette persoon voedsel voorberei of hanteer sonder geskikte higiëne^{✓1}/ nie hande was nadat die toilet gebruik is nie.^{✓2}
- Eet van voedsel wat besmet/ nie gewas is nie.^{✓3}
- Drinkwater wat besmet is.^{✓4}
- In kontak kom met 'n besmette persoon.^{✓5}
- Gebruik van vuil gereedskap wat besmet is.^{✓6}

(Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Verken, bl.91, Suksesvol, bl.108)

3.6 Verduidelik waarom amandelmelk geskik is vir mense wat laktose-intolerant is.

- Dit bevat nie laktose^{✓1} wat die suiker in koemelk is nie.^{✓2}
- Laktose kan nie verteer word nie^{✓3} indien die ensiem laktase^{✓4} wat benodig word vir die vertering van laktose, nie voldoende is nie.^{✓5}

(Enige 3) (3)

Verstaan, matig (Verken, bl.79; Suksesvol, bl.93)

3.7 Verduidelik waarom dokters, sielkundiges en dieetkundiges met die bestuur van bulimie geraadpleeg moet word.

- Bulimie is 'n eetversteuring wat mees waarskynlik sielkundig is^{✓1} word geassosieer met 'n gebrek aan beheer/ depressie/ stres/ gevoelens wat verband hou met liggaamsvorm/ gewig.^{✓2}
- Antidepressante/ medikasie/ hospitalisering^{✓3} mag benodig word om die sielkundige komplikasies van bulimie te behandel.
- 'n Dieetkundige sal die fisiese gesondheid behandel^{✓4} en normale eetpatrone voorstel/ eetvergrypings en ledigingsiklusse stop/om liggaamsgewig te stabiliseer.^{✓5}
- Voedingsvoorligting/ opvoeding^{✓6} en gedragbestuur^{✓7} help die pasiënt/ bulimiese persoon met meer gesonde alternatiewe van gewigsbestuur.^{✓8}

(Enige 4) (4)

Toepassing, matig (Verken, bl.82; Suksesvol, bl.96)

3.8 Bespreek die redes waarom organiese voedsel nie kan help om voedselsekerheid te handhaaf nie.

- Dit is duur^{✓1} om organiese voedsel te produseer en nie baie mense kan dit bekostig nie.^{✓2}
- Meer grond word benodig om genoeg organiese voedsel te kweek^{✓3} wat dalk nie moontlik vir die meeste mense is nie omdat grond skaars is^{✓4} en dit dra nie tot voedselsekerheid by nie.
- Die oes-opbrengste is laag^{✓5} dus sal daar minder voedsel beskikbaar wees.^{✓6}
- Hulle het 'n kort raklewe/hou nie lank nie^{✓7} omdat hulle nie enige preserveermiddels bevat nie.^{✓8} Produkte kan bederf/ gemors word voordat dit geëet word.^{✓9}
- Kopersulfaat word in organiese boerdery toegelaat, maar dit is toksies^{✓10} en kan skadelik vir vis wees, wat die hoeveelheid beskikbare voedsel verminder.^{✓11}

(Enige 6)

(6)

Toepassing, moeilik (Verken, bl. 104; Suksesvol, bl. 126)

3.9 Analiseer hoe die oorstromings in 2022 en 2023 hierdie huishoudings se voedsel selfonderhoudend of genoegsaamheid geaffekteer het.

- Oorstromings mag hul gewasse weggespoel/ beskadig het,^{✓1} wat minder/ geen vars produkte^{✓2} om hulself te onderhou tot gevolg het.
- Pluimvee mag tydens die oorstromings dood gegaan het^{✓3} wat hierdie huishoudings se vermoë om hul eie eiers te produseer^{✓4} of hul eie pluimvee/ vleis te voorsien verminder het.^{✓5}
- Grond om groente/ vrugte te kweek mag beskadig wees/ bo-grond het weggespoel^{✓6} om nuwe vars produkte te kweek, dus moet bemesting/ dieremis/ kompos aangekoop word om die grond te verryk.^{✓7}
- Aankope van bemesting/ dieremis/ kompos/ nuwe sade/ jong plante/ hoenders het geldbesteding tot gevolg^{✓8} wat gebruik kon word om voedsel wat hulle nie self kan produseer nie, te koop.^{✓9}
- Sonder vars produkte/ pluimvee/eiers om te verkoop, verloor hulle inkomste.^{✓10}
- Al die bogenoemde mag die huishoudings se vermoë tot self-genuegsaamheid/ selfversorging verminder.^{✓11}

(Enige 6)

(6)

Analiserings, matig (Verken, bl. 106-107; Suksesvol, bl. 129-130)

3.10 **Regverdig die stelling hierbo.**

- Indien mense nie elektrisiteit het om te kook nie, mag hulle wegneemetes/kitskos^{✓1} koop wat ryk in vet^{✓2} en hoog in suikers is/ gaskoeldrank is hoog in suiker.^{✓3} wat bydra tot vetsug.
- Mense mag voedsel wat gereed is om gaar te maak/ voedsel wat vinnig gaargemaak word, wat ryk aan vette^{✓4} en energiedig^{✓5} is gebruik, wat ongesond^{✓6} is. Dit dra by tot ongesonde gewigstoename.^{✓7}
- Mense koop voedsel wat lank hou/ nie-bederfbaar is^{✓8} voedsel wat nie enige gaarmaak en verkoeling vereis nie en hierdie voedsel mag ongesond wees.^{✓9}
- Mense mag verveeld wees^{✓10} gedurende beurtkrag en peusel aan/ ooreet aan ongesonde versnaperinge/ peuselhappies.^{✓11} (Enige 6) (6)

Toepassing, moeilik (Verken, bl.83; Suksesvol, bl.97)

LET WEL: 'n Punt kan slegs een keer vir ongesond toegeken word.

'n Punt kan slegs een keer vir ryk in vet toegeken word.

[40]

VRAAG 4: KLEDING**4.1 Definieer die volgende terme:****4.1.1 Mode**

Style/ tipe klere^{✓1} wat deur die meerderheid/ meeste/ baie mense gedra/ aanvaar^{✓2} word in 'n spesifieke tydperk en plek.^{✓3}

OF

Mode is die styl^{✓4} klere wat die meerderheid mense^{✓5} in 'n land/ ouderdomsgroep/ area nou dra.^{✓6} (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.48; Suksesvol, bl.49)

4.1.2 Kleredragkode

Dit is 'n stel reëls/ dokument^{✓1} oor die tipe klere^{✓2} wat die maatskappy van sy werkers, verwag om werk toe/ geleenthede verbonde aan werk te dra.^{✓3} (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.54; Suksesvol, bl.57)

4.2 Verduidelik die betekenis van organiese tekstiele.

Natuurlike vesels^{✓1} wat sonder enige plaagdoders/ onkruidodders/ ander toksiese stowwe gekweek is/ nie die natuurlike omgewing beskadig nie.^{✓2}

OF

Vesels word organies gekweek^{✓3} sonder die gebruik van onkruidodders/ plaagdoders.^{✓4} (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Verken, bl.61; Suksesvol, bl.67)

4.3 Beskryf waarom 'n vlootblou pak klere 'n goeie keuse vir 'n klerekas, vir die werkswêreld is.

- Vlootblou is 'n basiese kleur.^{✓1}
- Dit is maklik om te meng en pas met baie hemde/ bloese en dasse/ serpe.^{✓2}
- Kan met swart of bruin skoene en belde gedra word. ^{✓3}
- Kan in alle seisoene gedra word.^{✓4}
- Kan formeel en informeel gedra word.^{✓5}
- Dit is professioneel/ formeel/ deftig/ respekvol.^{✓6}
- Kan vir baie jare gedra word/ tydloos/ klassiek.^{✓7}
- Dit pas by die meeste liggaamstipe.^{✓8}
- Dit is veelsydig omdat dit vir verskillende werke geskik is.^{✓9} (Enige 4) (4)

Verstaan, matig (Verken, bl.56-58; Suksesvol, bl.59)

LET WEL: Die woord veelsydig kan slegs eenkeer 'n punt toegeken word.

4.4 **Bespreek die positiewe impak wat Rewoven op die natuurlike en ekonomiese omgewing van die land sal hê, indien dit oral in Suid Afrika geïmplementeer word.**

- Minder water^{✓1} en elektrisiteit^{✓2} sal gebruik word omdat minder nuwe tekstiele geproduseer hoef te word.^{✓3}
- Minder tekstiele afval sal in stortingsterreine opeindig^{✓4} omdat ou tekstiele herwin sal word, wat ook die impak op die natuurlike omgewing sal verminder/ besoedeling verminder.^{✓5}
- Dit sal die ekonomie van die land verhoog^{✓6} omdat meer mense in die versameling/ vervoerherwinning van die ou tekstiele^{✓7} in diens geneem sal word.^{✓8}

(Enige 4) (4)

Verstaan, matig (Verken, bl.61-63; Suksesvol, bl.68)

4.5 4.5.1 **Noem TWEE onwettige klerepraktyke wat oorspronklike produkte kopieer.**

- Handelsmerkrowery/ nabootsing/ replika^{✓1}
- Nagemaakte/ vervalsde goedere^{✓2}

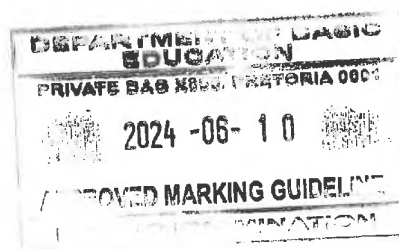
(2)

Verstaan, maklik (Verken, bl.64; Suksesvol, bl.72)

4.5.2 **Bespreek die impak wat die aankoop van replika items op plaaslike opkommende klereontwerpers kan hê.**

- Opkomende ontwerpers mag sukkel om hul produkte te verkoop/ in die mark mee te ding/ kompeteer^{✓1} omdat verbruikers mag verkies om replikas teen 'n laer prys te koop.^{✓2}
- Nuwe ontwerpers mag nie floreer nie,^{✓3} kan dus nie uitbrei^{✓4} en nuwe werk skep nie.^{✓5} Dit beteken dat die besigheid nie volhoubaar mag wees nie.^{✓6}
- Nuwe ontwerpers is nie in staat om in die mark mee te ding nie, omdat dit oorfloed is met geroofde handelsmerke.^{✓7}

(Enige 4) (4)

*Analisering, moeilik (Verken, bl.64; Suksesvol, bl.72)***[20]**

VRAAG 5: BEHUISING EN INTERIEUR**5.1 Definieer die term *voltitel-eienaarskap*.**

Die eienaar wat die huis koop word die wettige eienaar^{✓1} van die hele eiendom,^{✓2} wat beteken die grond en al die strukture daarop.^{✓3} (Enige 2) (2)
Onthou, maklik (Verken, bl.121; Suksesvol, bl.139)

5.2 Verduidelik wat 'n *koopaanbod* is.

- Dit is 'n geskrewe (ongetekende) ooreenkoms^{✓1} tussen die verkoper en die koper.^{✓2}
- 'n Koopaanbod is die dokument waarin die koper 'n offer aan die verkoper maak,^{✓3} dit sluit bedrag wat die koper aanbied om vir die eiendom te betaal^{✓4} en die terme en voorwaardes vir die aankoop/verkoop van die eiendom in.^{✓5} (Enige 2) (2)

Onthou, matig (Verken, bl.125; Suksesvol, bl.142)

5.3 Gee redes waarom dit goedkoper is om huishoudelike toestelle met kontant eerder as met 'n afbetalingskooptransaksie aan te koop.

- Wanneer kontant gebruik word, word geen rente betaal nie.^{✓1}
- Dit is moontlik om 'n kontantafslag te kry.^{✓2}
- Daar is geen paaiemente om elke maand te betaal nie.^{✓3}
- Daar is ekstra kostes/ administratiewekoste/ korttermyn versekering wat gevra word^{✓4} wanneer 'n afbetalingskooptransaksie gebruik word. (Enige 3) (3)

Verstaan, matig (Verken, bl.148; Suksesvol, bl.162)

5.4 Noem die kostes waarvoor 'n voornemende huiseienaar, voor en gedurende die bou van 'n nuwe huis, verantwoordelik sal wees.

- Aankoop/ betaling vir die grond/ erf.^{✓1}
- Daar mag addisionele koste wees^{✓2} soos terreinvoorbereiding/ water aansluiting.
- Die huisplan moet deur 'n sketstekenaar/ argitek opgetrek word, wat betaal moet word.^{✓3}
- Die munisipaliteit vra 'n fooi om die huisplan goed te keer.^{✓4}
- 'n Boukontraakteur moet betaal word/ arbeidskoste.^{✓5}
- Daar moet vir boumateriaal betaal word.^{✓6}
- Laat aflewering/ tekorte aan materiaal sal koste verhoog.^{✓7}
- Professionele inspekteurs/ elektriese inspekteur/ strukturele ingenieur moet betaal word om insiklikheid te verseker.^{✓8}
- Indien konstruksie foutief is, mag meer materiaal/ arbeid benodig word.^{✓9}
- Indien daar verdragings in tyd gedurende die bouproses is, sal hulle aan meer koste blootgestel word.^{✓10}
- Die eienaar moet vir akkommodasie betaal voor die bouproses voltooid is.^{✓11} (Enige 4) (4)

Verstaan, matig (Verken, bl.119; Suksesvol, bl.138-139)

5.5.1 **Bereken die totale afbetalingskooptransaksie-prys van die draagbare gasstoof. Toon alle berekeninge.**

$$R69,00 \times 6 = R414,00 \checkmark^1$$

$$R414,00 + R59,00 \checkmark^2 = R473,00 \checkmark^3$$

(3)

Toepassing, matig: Eksamenriglyne.

5.5.2 **Analiseer hoe hierdie draagbare een-plaat-gasstoof:**

(a) Menslike energie bespaar.

- Die wegdoenbare gasblik is klein/ lig en maklik om te verwyder/ pas/ installeer. \checkmark^1
- Die verwyderbare boonste plaatraam maak dit maklik om skoon te maak. \checkmark^2
- Die outomatiese aansteekknop maak dit maklik/ veilig om aan te steek/ gebruik. \checkmark^3
- Die ligte en kompakte tas is maklik om te hanteer/ op te berg/ vervoer. \checkmark^4 (Enige 3)

(3)

(b) 'n Nuttige aankoop vir 'n huishouding sal wees.

- Kan gebruik word wanneer daar kampeer/ gereis/ gestap word. \checkmark^1
- Kan tydens beurtkrag gebruik word \checkmark^2 omdat dit nie elektrisiteit vereis nie.
- Kan maklik opgeberg word wanneer dit nie gebruik word nie, omdat dit kompak/ klein is. \checkmark^3
- Min toonbankspasie word tydens gebruik opgeneem. \checkmark^4
- Dit is maklik om te gebruik/ bereikbaar bo 'n toonbank omdat dit laag is. \checkmark^5
- Dit werk met 'n klein wegdoenbare blik wat algemeen
- beskikbaar is. \checkmark^6
- Dit verskaf onmiddellike hitte. \checkmark^7 (Enige 3)

(3)

Analisering, matig (Verken, bl.175-176; Suksesvol, bl.159)

[20]

VRAAG 6: ENTREPRENEURSKAP

6.1 **Maak 'n lys van die inligting wat op 'n produk se etiket behoort te verskyn.**

- Naam van produk✓¹
- Handelsnaam/Handelsmerk✓²
- Waarskuwings/ allergene✓³
- Datums: verkoop teen/gebruik teen/beste voor✓⁴
- Naam en adres van vervaardiger/waar dit gemaak is✓⁵
- Prys/pryskode✓⁶
- Produk inhoud/nutriëntinligting✓⁷
- Bestanddele/tekstielvesels✓⁸
- Grootte/ massa/ gewig/ volume/ hoeveelheid✓⁹
- Versorgings/ gaarmaak/ opbergingsinstruksies✓¹⁰
- Lotnommer✓¹¹

(Enige 4) (4)

Onthou, maklik (Verken, bl.24; Suksesvol, bl.24 en 29)

6.2 **Noem watter TWEE van die 5 P's-bemarkingstrategieë deur die bekostigbaarheid en toeganklikheid van 'n produk aangedui word.**

- Prys✓¹
- Plek✓²

(2)

Onthou, matig (Verken, bl.32-33; Suksesvol, bl.30-31)

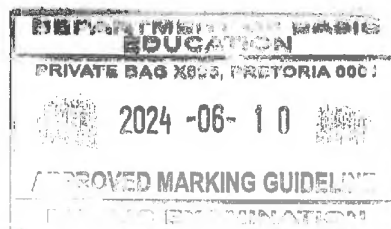
LET WEL: Idien meer as twee antwoorde gegee word, merk slegs die eerste twee.

6.3 **Verduidelik waarom dit vir 'n besigheid voordelig is om plaaslik beskikbare grondstowwe te gebruik.**

- Geproduseerde voedsel sal vars wees.✓¹
- Hulle is maklik bekombaar,✓² kan onmiddellik afgelewer of opgeneem word/ hulle hoef nie ingevoer of van een area na die volgende vervoer te word nie.✓³
- Produksie stop nie✓⁴ omdat daar geen tekorte is nie. Die wagtydperk is kort indien die besigheid 'n tekort het.✓⁵
- Hulle is bekostigbaar✓⁶ omdat hulle nie hoë vervoerkoste/ invoerbelasting het wat bygevoeg word nie.✓⁷
- Dit vestig 'n goeie verstandhouding met die verskaffers,✓⁸ wat die besigheid mag toelaat om op krediet te koop/grondstowwe voor betaling afgelewer te kry/ 'n kredietlyn met die verskaffer te open.✓⁹

(Enige 3) (3)

Toepassing, matig (Verken, bl. 13; Suksesvol, bl.19-20)

Kopiereg voorbehou

6.4 Bespreek DRIE finansiële voordele vir 'n besigheid om opgeleide personeellede te hê.

- Dit verhoog werknemers se produktiwiteit^{✓1} en meer produkte sal verkoop word/ die besigheid se inkomste sal verhoog.^{✓2}
- Dit help om goeie gehalte produkte te produseer/ verbeter die gehalte van werk^{✓3} en kliënte sal aanhou om goeie gehalte produkte te koop wat wins mag verhoog.^{✓4}
- Dit lei tot vermindering van vermorsing in die besigheid,^{✓5} minder geld sal op die vervanging van beskadigde produkte of grondstowwe bestee word.^{✓6}
- Dit verminder onderhouds-/ herstelkoste^{✓7} vir die besigheid omdat gereedskap korrek gebruik sal word.^{✓8}

(Enige 3 x 2) (6)

*Toepassing, matig (Verken, bl.25; Suksesvol, bl.26)***6.5 Gee VIER gevolge van swak voorraadbeheer in 'n besigheid.**

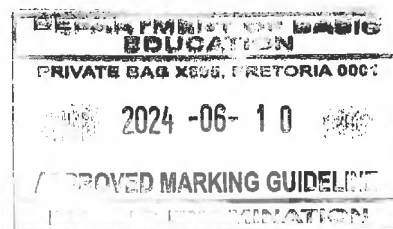
- Meer opbergspasie mag vereis word.^{✓1}
- Te veel voorraad.^{✓2}
- Voorraad mag bederf indien dit nie teen die gebruik-teen datum gebruik word nie.^{✓3}
- Grondstowwe kan beskadig of gesteel word.^{✓4}
- Die gehalte van die eindproduk sal geaffekteer word indien grondstowwe verval het.^{✓5}
- Kapitaal word in voorraad vasgevang.^{✓6}
- Daar mag tekorte in voorraad wees^{✓7} en produksie sal stop.^{✓8}
- Wins sal verminder^{✓9} indien voorraad verlore gaan/ beskadig/ gesteel word.

(Enige 4) (4)

*Verstaan, maklik (Verken, bl. 19; Suksesvol, bl. 23)***6.6 6.6.1 Identifiseer Eerste Kafee se teikenmark.**

- Ouers wat leerders by die skool aflaai.^{✓1}
- Universiteit studente.^{✓2}
- Skoliere.^{✓3}
- Plaaslike gemeenskapslede.^{✓4}
- Toeriste.^{✓5}
- Onderwysers/ skool personeel/ dosente/ universiteit personeel.^{✓6}

(Enige 2) (2)

Verstaan, matig (Verken, bl.34; Suksesvol, bl.11)*Kopiereg voorbehou*

6.6.2 **Verduidelik die voordele van die gebruik van 'n houer van Big Box Container as 'n koffiewinkel.**

- Dit kan na 'n ander area verskuif word.✓¹
- Dit kan in 'n ander tipe besigheid omskep word.✓²
- Die houer kan herverkoop word.✓³
- Hulle besit die houer, dus is daar nie maandelikse huur betaalbaar nie.✓⁴
- Dit is goedkoper✓⁵ om in stand te hou as 'n gewone winkel.
- Dit is toegerus met sonpanele dus word geen elektrisiteit vereis nie/ word bedryf tydens beurtkrag.✓⁶
- Dit is toegerus 'n gasstoof wat nie elektrisiteit vereis om gebruik te word nie.✓⁷
- Rommel en afval behoort minimaal te wees✓⁸ omdat herwinningsblikke beskikbaar is. (Enige 4) (4)

Toepassing, matig (Verken, bl.12; Suksesvol, bl.19)

6.6.3 **Maak 'n lys van maniere waarop die besigheid verbruikers kan aantrek.**

- Hulle is omgewingsvriendelik /gebruik verpakking wat herbruikbaar/ bioafbreekbaar is.✓¹
- Hulle bied 'n verskeidenheid✓² drankies/ versnaperings/ ligte maaltye/ koffiebone aan.
- Hulle het 'n gewilde reuse muffin.✓³
- Aansit en wegneem opsies.✓⁴
- Hulle kan tydens beurtkrag oop bly✓⁵ aangesien hulle sonpanele en 'n gasstoof het.
- Hulle het 'n lojaliteitprogram vir gereelde kliënte.✓⁶
- Dit is maklik toeganklik✓⁷ omdat dit in 'n parkeerarea geleë is. (Enige 4) (4)

Toepassing, matig (Verken, bl.13; Suksesvol, bl.11 & 20)

6.6.4 **Bereken die verkoopprys van EEN reuse muffin. Toon ALLE berekeninge.**

$$300 \times 60 \% / 60 \div 100 = R180.00$$

$$R 300 + R180 = R480.00\checkmark^1 \quad \text{OF} \quad R300 \times 160 \div 100 = R 480\checkmark^2$$

$$R480 + 24\checkmark^3 = R20.00\checkmark^4$$

OF

$$R300 + 24\checkmark^5 = R12.50\checkmark^6$$

$$R12.50 \times 60\% = R7.50\checkmark^7$$

$$R12.50 + R7.50 = R20.00\checkmark^8$$

OF

$$R300 + 60 \% \checkmark^9 = R480.00\checkmark^{10}$$

$$R480.00 + 24\checkmark^{11} = R20.00\checkmark^{12}$$

Koste van EEN reuse muffin is R20.00.

(Enige 3) (3)

Toepassing, matig (Verken, bl.40; Suksesvol, bl.40)

LET WELL: Die verkoopprys (R20.00) moet aangedui word om volle punte toe te ken.

Kopiereg voorbehou

6.6.5 **Analiseer maniere waarop die besigheid volhoubare produksie en verbruikbeginsels toepas.**

- Hulle het 'n skeepshouer gekoop wat voorheen gebruik was,^{✓1} wat die behoefte om 'n nuwe skeepshouer te koop uitskakel.
- Die skeepshouer het alreeds 'n gasstoof^{✓2} en sonpanele^{✓3} wat die behoefte aan elektrisiteit verminder en die koolstof voetspoor verminder.^{✓4}
- Produkte word op die perseel gebak^{✓5} dus word vervoer verminder/geen brandstof^{✓6} word gebruik om produkte na die verkoops punt te vervoer nie. Lugbesoedeling word verminder/minder koolstofvrystellings^{✓7} wat die omgewing kan beskadig.
- Hulle gebruik herwinbare/bioafbreekbare verpakkingsmateriaal^{✓8} wat minder besoedeling tot gevolg het.^{✓9}
- Hulle vermy rommel/ doen korrek weg met afval^{✓10} omdat hulle herwinningsblikke het.^{✓11} (Enige 8)

Analiserig, matig (Verken, bl.26; Suksesvol, bl.26)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 160
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou

SA EXAM
PAPERS

